

dett társadalmunkban lehet reményünk. A kiegyensúlyozott társadalmi légkörben várható leghamarább, hogy a kriminalitás elleni büntetőjogi és szociálpolitikai fegyverek a küzdelmet eredményesebbé teszik és a célhoz közelebb hoznak.

Különös és felemlítésre érdemes még az a körülmény is, hogy míg például egészségügyi téren minden elképzelhető intézkedést megteszünk, addig a szociális bajok, így különösképpen a kriminalitás leküzdése tekintetében nem történik elég gondoskodás, pedig ez, még gazdasági szempontból is, szép haszonnal járna.

Lábjegyzet:

1. Lásd e tárgyról Hacker: Kriminalitás és bevándorlás, Pécs, 1929, 230.lap.

A STATISZTIKAI KÉPVISELETI MÓDSZEREK ALKALMAZÁSA A BÜNÜGYI AETIOLÓGIÁBAN.

Miskolci Jogászélet Könyvtára. 62. szám.

Miskolc, 1930. Ludvig ny.

1. A kriminalaetiologia a bűnelkövetés okainak tudományos kifejtését kísérel meg és a bűnelkövetést közvetlenül és közvetetten előidéző tényezőknek felkutatásával és megállapításával foglalkozik.

Kutatásait elsősorban a büntettek nagy tömegeinek megfigyelésére alapítja, és ezen munkálatainál természetesen a kriminalstatisztika segítségére szorul.

Míg a bűnügyi statisztika a büntettek állapotának, személyes tulajdonságainak és viszonyaiknak számszerű adatait állapítja meg és tárja fel, addig a kriminalaetiologia a társadalmi és embertani tényezőknek a bűnelkövetésben jelentkező kihatását igyekszik felderíteni és megmagyarázni.

Hogy a bűnügyi statisztikai megfigyeléseknél a véletlen esélyek kihatását kiküszöböljék, a törekvés az, hogy mindenkor mentül nagyobb tömegekre terjesszük ki megfigyeléseinket. Már a moralstatisztika megalapítója: Quetelet is utalt az u.n. nagy számok törvényének ebbeli jelentőségére.

Ezzel szemben mindenki, aki a nagy tömegek statisztikai megfigyelésével foglalkozott, jól tudja, hogy a vizsgálódásokat tulsok és nehezen összemérhető körülményekre nem lehet kiterjeszteni. Akármilyen eljárást választunk a megfigyeléseknél, a kérdések száma mindig csak korlátolt lehet.

Ez a tény, továbbá számtalan kriminalaetiologiai szempontból fontos, de egyáltalában nem vagy csak nehezen összemérhető körülmény tisztázásának a szüksége több érdekes kísérletet és törekvést érlelt meg.

Az egyik ilyen törekvés az, hogy a büntettek megfigyelésénél szükség esetén a megfigyelt

esetek kisebb számával érjük be. Lombroso és követői jártak ezen a megyén és sok tételük tartathatatlansága éppen abból eredt, hogy túl kevés esetet figyeltek meg kutatásaiknál, tehát a véletlen esélyeknek nagy volt a befolyása és az u.n. nagy számok törvénye nem tudott eléggé érvényesülni.

A másik törekvés oda irányul, hogy egyes jelentősebb bűnügyi esetek különleges sajtószerűségeinek megfigyelése és ismertetése által vitessenek előbbre a kriminalszociológiai és kriminalanthropológiai problémák.

Az irodalomban több ilyen irányú törekvéssel találkozunk.

Egyes büntettek és egyes büntetési osztályok lelki életének tisztázását és az esetek sajtószerűségeinek megvilágítását célozzák azok az esetgyűjtemények, amelyeknek szerkesztése és sajtó alá rendezése Avé-Lallemant, Gayot de Pitaval, Hitzig és Häring, Feuerbach stb. nevéhez fűződik.

Hasonló célt szolgáltak azok a kutatások is, amelyek a bűnözési hajlam átöröklését kísérelték megvilágítani a Juke, Nam, Kallikak, Chrétien stb. családok történetének tisztázása által.

Főleg a hivatásos büntettek életének és világának megismerése szempontjából akadunk ezen munkákban sok felette érdekes adatra.

Egyes ilyen tipikus eseteknek minden részletében való megfigyelése azután alkalmat ad arra, hogy a büntettek világának sok, a kriminalaetiologia szempontjából felette fontos részletét megismerjük.

Nem állítjuk, hogy mindig, de elég sokszor nyílik mód arra, hogy az egyes büntettek, vagy egyes büntetési csoportokra nézve megállapított törvényszerűségek sok más büntetésre is vonatkoznak. Kellő körültekintés és óvatosság mellett sok alkalom nyílik ilyen párhuzamok vonására.

2. A statisztika tudományában a képviselői vagy reprezentatív módszer a társadalmi jelenségek vizsgálatában a tömeg teljes, kimerítő ész-

lelését mellőzi és vizsgálódásait egyes esetekre összpontosítja. A módszer lényege, hogy nem törekszik teljességre, hanem megelégszik a jelenségek egy részének észlelésével, e helyett azonban annál nagyobb gondot fordít az egyes megfigyelt esetek minden részletének kiderítésére.

A statisztika irodalmában Kiaer Anders Nikolai norvég statisztikusnak nevéhez fűződik ennek a methodusnak a propagálása.

Egyik adatgyűjtése, amelyet a Nemzetközi Statisztikai Intézet 1895. évi berni ülészakán mutatott be, Norvégia jövedelmi és vagyoni statisztikáját állította össze; a felvételt az országnak 128 községére és 23 városára redukálta, és ezekben is az 1891. évi népszámlálás idején 17, 22, 27, 32, 37 stb. éves férfiakra, azaz a 17. életévtől kezdve minden ötödik évkorosztályra és ezek közt is azokra korlátozta, akiknek vezetékneve A, B, C, L, M vagy N betűkkel kezdődött.

Hasonló alapon járhatnánk el kriminalaetiológiai vizsgálódásainknál is! Éppen csak az a megszorítás volna ajánlatos, hogy megfigyeléseinknél mindig a büntetteknek egy-egy osztályára szorítkozzunk!

Sorra vehetnők például a vagyon elleni bűncselekmények elkövetőit, vagy csak a tolvajokat, vagy csak az élet elleni szándékos bűncselekmények elkövetőit vagy a bűntevők valamelyik más osztályát, - és ezek tömegéből kiemelve például a 20, 25, 30, 35, 40 stb. éveseket és ezek körét is, például az A, B, C, L vagy M, vagy más valamely kezdőbetűjű vezetéknevekre korlátozva végzhetnők megfigyeléseinket. Amennyiben az illető jogterületen sok az idegen, nem magyaros nevű lakosság /például nálunk Klein, Müller, Schwarz stb. vezetéknevek/, úgy a vezetéknevek kezdőbetűinek kiválogatásánál erre is figyelemmel kell lennünk.

Az ilyen kisebb körre szorított megfigyeléseknél a vizsgálódások tetemesen kimélyíthetők volnának és nem kellene éppen csak a legfontosabb szempontok tisztázásával beérni, hanem más olyan összemérhető és összehasonlítható szemé-

lyes tulajdonságok, körülmények és viszonyok vizsgálatára is kitérhetnénk, amelyeknek megfigyelése és legrögzítése milliós vagy akár csak százezres tömegekkel szemben is eleve lehetetlen.

Kellő körültekintés és óvatosság mellett a megfigyelt esetekben általánosságban megállapítható tulajdonságok az esetek többségére nézve, is kiterjeszthetők volnának; a tolvajok nagy tömegére nézve vagy különösen a tolvajok egyes osztályaira, például a szállodai tolvajok vagy a vasúti tolvajok vagy az áruházi tolvajok stbre nézve a képviseleti módszer alapulvétele mellett megállapított jellegzetességek és törvényszerűségek az illető büntetési osztály egészére kiterjeszthetők volnának.

Egyes, a jelenben folyó kutatások már is hasonló utakon járnak!

Például a Brüsszel melletti foresti letartóztatási intézetben levő, "Laboratoire d'Anthropologie pénitenciaire"-ben folyó adatgyűjtések és kutatások is hasonló alapon történnek. A terv szerint kb. 20.000 esetre vonatkozó adatból általános érvényű kriminalanthropológiai törvényszerűségeket akarnak feltárni és megállapítani. A laboratórium vezetője: dr. Varvaeck és segítőitársai által használt kérdőívek 24 ivoldalra terjeszkednek ki; talán felesleges kiemelni, hogy milliós tömegek megfigyelésénél eleve kizárt dolog minden egyes személyre nézve ilyen terjedelmes kérdőívet kitölteni.

Aggályunk a képviseleti rendszernek a kriminalaetiologiai kutatások során való alkalmazásával egyedül csak az, hogy a nagyobb számú és következőképpen rendszerint rugalmas és nyúlékony kérdésekre adandó válaszoknál a különböző adatgyűjtő hasonló eseteket eltérően bírálhat el és írhat le, vagy megfordítva eltérő eseteket azonosaknak minősíthet. De talán a tisztázandó szempontok kellő megválasztása és a kérdőpontok szabatos megszövegezése által ezeket a nehézségeket ki lehetne küszöbölni.

A bűnözők tömege összességének megfigyelése, továbbá a képviseleti módszer alkalmazása útján nyert megállapítások és végül egyes na-

gyobbjelentőségű és tipikus bűnesetek minden részletének tisztázása által talán sikerül majd a kriminalaetiológiának ma még eldöntetlen egyik-másik problémájának megoldását előbbrevinni.

Lábjegyzet:

1. Lásd e tárgyban: Szerző, Kriminológiai adalékok. Miskolci Jogászélet, 1928. évi kötet 108-109. oldalán.